

مدیریت پسماند

در مدیریت شهری

چاپ اول - ۱۴۰۱

نشر لوح سفید

مؤلف

حسین امیری زرکان

سرشناسه

امیری زرکان، حسین، ۱۳۴۴ -

عنوان و نام پدیدآور	مدیریت پسماند در مدیریت شهری / مؤلف حسین امیری زرکان.
مشخصات نشر	تهران: لوح سفید، ۱۴۰۱.
مشخصات ظاهری	۸۲ص.
شابک	۹۷۸-۶۲۲-۹۴۵۵۸-۲-۱
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	کتابنامه.
موضوع	زباله و زباله زدایی -- ایران -- مدیریت Refuse and refuse disposal -- Iran -- Management
رده بندی کنگره	HD۹۹۷۵
رده بندی دیویی	۳۶۳/۷۲۸۰۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی	۸۸۲۸۴۱۱
اطلاعات رکورد کتابشناسی	فیا

تألیف

حسین امیری زرکان.

ناشر	لوح سفید.
نوبت چاپ	اول.
چاپخانه	هنگام
شمارگان	۱۰۰۰.
ویراستار	موسسه آوای لوح سفید
صفحه آرایی	موسسه آوای لوح سفید
طرح جلد	موسسه آوای لوح سفید
ISBN	۹۷۸-۶۲۲-۹۴۵۵۸-۲-۱

Nashrlohesefid@gmail.com

آدرس پست الکترونیک

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است.

فهرست مطالب

عنوان

صفحه

۱۱..... مقدمه

بخش اول: کلیات

۱۸..... ضرورت و اهمیت موضوع

۱۹..... تعاریف و مفاهیم

۱۹..... تعریف پسماند

۲۰..... تعریف تفکیک از مبدأ پسماند

۲۰..... تعریف و مفهوم مدیریت

۲۱..... تعریف مدیریت شهری

۲۲..... تعریف شهر و مفاهیم آن

بخش دوم: تاریخچه و اهمیت مدیریت پسماند

۲۵..... تاریخچه و اهمیت مدیریت پسماندها

۲۸..... اهمیت مدیریت پسماند

بخش سوم: مدیریت پسماند یا زباله

۳۱.....	مدیریت پسماند یا زباله
۳۵.....	سلسله مراتب پسماند
۳۵.....	چرخه عمر یک محصول
۳۶.....	بازده منابع
۳۶.....	اصل «آلوده کننده می پردازد»

بخش پنجم: طبقه بندی پسماندهای جامد و خطرات ناشی از آنها

۳۷.....	زباله های شهری
۳۷.....	زائدات غذایی یا پسماندهای تر
۳۸.....	آشغال یا زباله های خشک (قابل بازیافت)
۳۸.....	خاکست
۳۸.....	پسماندهای دفنی و غیر قابل بازیافت
۳۸.....	پسماندهای مخاطره آمیز
۳۸.....	زائدات ناشی از تخریب و ساختمان سازی
۳۹.....	خاک، نخاله و لجن حاصل از فعالیت های عمرانی و یا رفت و روب و نظافت معابر و انهار
۳۹.....	سرشاخه و زائدات باغبانی
۳۹.....	زباله های صنعتی
۳۹.....	زباله های خطرناک
۴۱.....	زباله های بیمارستانی
۴۲.....	زباله های عفونی
۴۳.....	خطرات ناشی از دفن زباله به طریق غیر بهداشتی و آثار آن
۴۵.....	حشرات (مگس)

۴۶.....	جوندگان (موش ها)
۴۶.....	آلودگی های آب
۴۹.....	آلودگی هوا
۵۰.....	آلودگی خاک

بخش پنجم: مدیریت پسماند در کلانشهر ها

۵۳.....	مدیریت پسماند در چند شهر بزرگ جهان
۵۵.....	استانبول- ترکیه
۵۵.....	سان فرانسیسکو- آمریکا
۵۶.....	آدلاید- استرالیا
۵۶.....	تهران- ایران

بخش ششم: پسماند شهری تهران

۵۹.....	پسماندهای شهری تهران
۵۹.....	فرایند انتقال پسماندها در کلانشهر تهران
۵۹.....	پردازش پسماندهای تر تهران
۶۱.....	روند توسعه واحدهای پالایش کمپوست
۶۲.....	پردازش پسماندهای خشک تهران
۶۳.....	پردازش پسماندهای عمرانی و ساختمانی تهران
۶۳.....	دفع پسماندهای تهران

بخش هفتم: چالش های حوزه پسماند در ایران

۶۵.....	چالش های حوزه پسماند در شهرهای ایران
۶۷.....	عدم تفکیک زباله ها
۶۸.....	عدم محدودیت در تولید زباله
۶۹.....	محدود بودن قوانین و مقررات مشوق- بازدارنده در زمینه مدیریت پسماند

با رشد جمعیت و ازدیاد تراکم انسان‌ها در مناطق مسکونی به حجم مواد زائد افزوده شد و طبیعت هم به آسانی گذشته نمی‌توانست این مواد را در خود استحاله کند لذا لازم بود که این مواد از محیط زندگی دور شود. بعد از انقلاب صنعتی و رشد سریع مصنوعات بشر و تولید مواد شیمیایی، کیفیت مواد زائد تغییر کرد، مواد زائد پایدارتر و همچنین غیر قابل تجزیه بیولوژیکی به زائدات شهری افزوده شد از این رو بر خورد با زائدات به توجه بیشتری نسبت به قبل نیاز داشت و باید در مدیریت مواد زائد جامد شهری تحولی ایجاد می‌شد.

تاریخ تحول مدیریت مواد زائد جامد شهری در کشورهای صنعتی به دهه ۱۹۳۰ برمی‌گردد، در آن زمان علاوه بر جمع‌آوری و حمل و نقل زباله به خارج از شهرها، دفن زباله در زمین و پوشاندن آن با خاک مطرح شد. تا قبل از دهه ۱۹۷۰ به زباله به‌عنوان دور ریز نگاه می‌شد که باید از محیط شهری دفع می‌گردید، بعد از بحران نفتی اعراب در سال ۱۹۷۰ و کنفرانس سران در سال ۱۹۷۲ در استکهلم سوئد که به موضوع محیط‌زیست اختصاص داشت صرفه‌جویی در مصرف مواد و انرژی و همچنین بازیافت مواد از زباله‌های شهری مورد توجه کشورهای صنعتی و مجامع بین‌المللی قرار گرفت بنابراین بازیافت مواد جایگاه ثابتی در سیستم‌های مدیریت مواد زائد جامد پیدا کرد (سعیدنیا، ۱۳۸۳).

با گذشت زمان و پیشرفت در اقدامات بازیافت مواد کم کم پردازش هم به این سیستم افزوده شد، امروزه به پردازش و بازیافت علاوه بر دارا بودن جایگاه ثابت در سیستم‌های مدیریت مواد زائد به‌صورت مستمر از ابتدا تا انتهای این سیستم‌ها در جریان بوده و روح حاکم بر این سیستم‌ها پردازش و بازیافت است. همچنین با گذشت زمان آگاهی‌های زیست‌محیطی به‌دلیل رشد علوم و فناوری افزایش پیدا

کرد و رابطه بین محیط‌زیست و سلامت مردم مشخص‌تر شد، از طرف دیگر محدودیت مواد و منابع زمین به دلیل رشد جمعیت و بهره‌برداری‌های بی‌رویه مشخص‌تر شد و دریافتند زباله‌سوزی و دفن در زمین که روش‌های رایج مدیریت مواد زائد خانگی بود (البته به دفن زباله‌های صنعتی توجه زیادی نمی‌شد) آثار زیست‌محیطی زیان‌بار زیادی را به همراه می‌آورد و در عین حال زباله‌سوزی و دفن در زمین نمی‌تواند مشکلات و حجم عظیم زباله تولیدی را مرتفع سازد، در نتیجه مفهوم و مدیریت مواد زائد جامد به تدریج شکل گرفت و مشخص شد که می‌توان از روش‌های دیگر نظیر کمپوست، و بازیافت هم برای مدیریت مواد زائد جامد استفاده کرد (نقوی، ۱۳۸۶).

تجربه ۴۰ ساله اخیر کشورهای صنعتی در زمینه بازیافت مواد از زباله‌های شهری نشان داده است که یکی از مؤثرترین راه‌ها کارها اجرای روش تفکیک از مبدأ یا محل تولید است، در حقیقت اقتصادی‌ترین و بهداشتی‌ترین روش بازیافت زباله‌های شهری، جداسازی زباله در محل تولید زباله‌هاست، یعنی اجزای زباله به صورت جداگانه در ظروف مختلف ذخیره شده و جداگانه جمع‌آوری و حمل گردند.

روش‌ها و برنامه‌های تفکیک از مبدأ از یک شهر به شهر دیگر و حتی از یک منطقه در داخل مکان شهری نظیر تهران با منطقه دیگر متفاوت است. در عین حال باید توجه داشت که جهت اجرای برنامه‌های بازیافت و تفکیک از مبدأ باید راهی را طراحی و مشخص کرد که در این طراحی فرهنگ‌سازی و جلب مشارکت مردم بسیار حائز اهمیت است. در این رابطه مدیریت شهری به‌طوری برنامه‌ریزی نماید که با جلب اعتماد در همکاری مردم در اجرای موفقیت‌آمیز طرح تفکیک از مبدأ تلاش نماید. این برنامه نمی‌تواند الگوی مشخص و از قبل تعیین شده‌ای برای تمام مناطق

کشور و یا حتی در شهر تهران داشته باشد حتی ممکن است در یک منطقه از محله‌ای به محله‌ای دیگر برنامه‌ها متفاوت باشد. بنابراین شناخت محیط اجتماعی و فرهنگی، شرایط اقتصادی، سطح تحصیلات و جو حاکم بر جامعه، هنجارها و باورها و تعیین میزان اثر بخشی اجزاء و عناصر برنامه‌های تفکیک زباله از مبدأ از جمله عوامل بسیار مهم می‌باشد (عرب حلوائی، ۱۳۸۶).

از سال ۱۳۷۴ تاکنون طرح‌های متعددی توسط سازمان بازیافت و تبدیل مواد شهرداری تهران با همکاری شهرداری‌های مناطق شهر تهران به منظور ساماندهی امر تفکیک زباله‌های شهر تهران به اجرا درآمد که برخی از این طرح‌ها به دلایل متعدد با عدم موفقیت همراه بوده است، از سال ۱۳۸۳ با استفاده از تجربیات موجود و رفع نقاط ضعف طرح و تصویب قانون مدیریت پسماندها، طرح تفکیک از مبدأ زباله‌ها با برنامه‌ریزی جدید به اجرا درآمد.